

Derfom denne Lov kommer ud omtrent i den foreliggende Stikfelse, faa tror jeg ikke, at den vil gavne faa overordentlig. Jeg tror, at det bliver meget for dyre Penge for Husmændene. Den Dpgjæld, som de skulle give for Obligationerne ved Salg, vil nedbringe Udbyttet af Laanene overordentlig. En Husmand vil i Reglen ikke kunne affe 10 pSt. af det Laan, han søger; men saameget komme disse Laan i Almindelighed til at koste og maasse mere. Den Bei, ad hvilken Husmanden kan hjælpes, er gjennem Sparekasserne. Sparekasserne i Landet have den Dpgave og ligefremme Pligt at understøtte Husmændene med billige Laan. Jeg forlanger ikke af Sparekasserne Andet end, hvad jeg selv har gjort. Den Sparekasse, for hvilken jeg er Formand, har gjort Udlaan til Husmænd med Kapitaler indtil 3,000 Kr., til et Beløb af 1,000,000 Kr.; dette vil sige, en Tiendedel eller noget over en Tiendedel af Sparekassens hele Beholdning er udlånt til Husmænd, og det er ikke saaledes at forstaa, at det er Summer paa 2,000 Kr., men det gaar lige ned til 200 Kr. Naar jeg skal sige, hvad Gjennemsnitsbelpødet vilde udgjøre, have vi gjort Udlaan i et Antal af 900 omtrentlig med en Gjennemsnitssum af 880 Kr. Altsaa vil det ses deraf, at denne Sparekasse har viist en Bei, ad hvilken man kan hjælpe Husmændene, og det var Laan til 4 pSt., indtil det run, som ffete paa Sparekassen, tvang os til at gaa høiere for at faae Administrationsomkostningerne; det var 4 pSt. uden nogetshelst Lillæg. — Den ærede foregaaende Aaler nævnte netop et Tilfælde, som jeg har set mange Exempler paa, men som jeg ogsaa har været med til at hjælpe paa mange Gange. Det er, naar Fæstehusmænd skulle være Selveiere; faa have de nemlig vanskeligt ved at faae Laan, uagtet de kunne byde Sikkerhed. Derfom den nye Kreditforening skulle kunne hjælpe dertil, da maa vi have ind i Loven en Bestemmelse om, at Arvefæsteafgiften paa et Hus ikke skal betragtes som første Prioritet. Thi derfom den Regel kommer til at gjælde i de nye Kreditforeninger, at Arvefæsteafgiften er en Prioritet som saadan, faa vil jo Reglen blive den, at Kreditforeningen slet ikke vil laane Noget ud i saadanne Huse; men da vil paa den anden Side en stor Del af de Fæstehuse i Sjælland navnlig paa Fideikommissgodserne, der gaa over til Selveieendom, blive udelukkede fra Udgang til Laan fra Foreningerne, og det kan jo dog ikke være Meningen. Jeg vil tillade mig at minde den ærede Minister om, at jeg gjennem Forhandlingerne her i Salen har bevæget en tidligere Justitsminister til at udstede en Resolution om, at Bestemmelsen om, at Fideikommissmidler kun maatte udlånes til Halvdelen af Lagationssummen, ikke skulle gjælde, hvor der er Arvefæsteafgift, men at de da ligesom tidligere kunde udlånes indtil $\frac{1}{4}$ af Værdien. Jeg tror, at det vil være til Gavn for mange Husmænd

navnlig paa Verne, om der kommer til at staa i denne Lov, at ved Arvefæsteafgifter skal Maximum for Udlaan kunne gaa til $\frac{1}{4}$ af Lagationssummen. Det er jo en given Ting, at Arvefæsteafgifterne, som ere faststaaende i mange Eiendomme, ikke i den Grad afficere Eiendommenes Værdi som en flydende Prioritet, der kan opfiges. Derfom Vestsjællernes for Landets Sparekasser ville anvende Sparekassensmidlerne til Bedste for Husmænd, og derfom Landbefolkningen vilde indskyde sine Midler i Sparekasserne, behøvedes denne Lov ikke synderlig; thi da vilde der næsten overalt i Landet være Penge nok til at udlåne i gode Panter, ogsaa i Smaapanter. Men naar man ser, som det her er ophyst, at Befolkningen indskyder i Banker Penge til et Beløb af 40 Mill. — saaledes tror jeg nok, det blev opgivet her forleden Dag -- da undrer det mig ikke, at der savnes Penge til Udlaan paa Pant i Smaaieendomme. Men det skulle jo ogsaa være en Følge af den nye Sparekasselov, at Indskudene blev koncentrerede mere end i de senere Aar till Sparekasserne og derved virkelig kom Eiendomsbesidderne til gode. Det er idetmindste den Betragtningmaade, som Udvalget for Sparekasseloven har opstillet i sin Betænkning, og som ikke er Noget, der er en enestaende Betragtning for mig. Jeg vil derfor haabe, at denne Lov forbedres faa meget som muligt, og at vi ikke tage i Betænkning at offre noget af Statskassens Formue aarlig til Forbedring af Smaaafkølspekuniære Stilling, og at vi tillige lette Udgang i enhver Henseende til at faae Laan af disse Kasser.

Bertelsen: Ærede Medlemmer, som ere kjendte med de virkelige Forhold ude paa Landet, og navnlig i Jylland, ville vist erkjende, at der virkelig er Trang tilstede til at faae Pengelaan. Naar det ærede Medlem for Kjøbenhavn's 4de Valgfreds (Esharling) paastod, at der ikke var fremkommet statistiske Oplysninger i saa Henseende, kan det vel være sandt; men jeg vilde da have ønsket, at det ærede Medlem havde været kjendt med de faktiske Forhold paa Landet; thi da vilde han ikke være kommen med en saadan Udtalelse. Naar han af og til blev Vidne til, at Eiendomme, som ere vurderede til 3—4,000 Kr., ikke engang have kunnet opnaa Laan paa 600 Kr., og at de faa paa Grund deraf have maattet falde under Auktionshammeren, hvilket jeg har været Vidne til adskillige Gange, uagtet Bedkommende har gjort store Anstrængelser for at faae Penge og tilbids ogsaa har maattet — som man siger, ride paa Begler — da vilde det ærede Medlem ikke være kommen med denne sin Udtalelse. Hvad det ærede Medlem mest gjorde Indvending imod, var Statens Garanti med Hensyn til Renten. Han udtalte, at han var imod Principet; det forstaaer jeg ikke faa ganske, og det kom